

УДК: 343.271/.272: 340.134(4)

Biblid 1451-3188, 16 (2017)

Год XVI, бр. 60, стр. 75–85

Изворни научни рад

ИМОВИНСКЕ КРИВИЧНОПРАВНЕ МЕРЕ У ЕВРОПСКОМ ЗАКОНОДАВСТВУ

Мирјана ПАВЛОВИЋ¹

ABSTRACT

In the structure of crime in all states, property crime is predominant. In order to suppress and prevent crime in general, and especially property crime, modern criminal legislation is providing a system of different criminal sanctions. Property criminal law measures stand out from the system of criminal sanctions. In this paper, a concept, types, characteristic and other features of property criminal law measures are analyzed within the criminal law of some countries of Eastern Europe (Belarus, Estonia, Latvia, Lithuania, and Russia). Property criminal law measures are: fine, confiscation of property, dispossession of an object, confiscation and seizure of assets derived from a criminal activity. A fine is prescribed in all of the analyzed criminal codes. This is a monetary penalty, which a court or a public prosecutor (Latvia) impose at the perpetrator of a criminal offence within the limits prescribed by criminal codes. There are several systems of determining the fines: penal sum in daily amounts, proportional system and system of average salaries. A fine is imposed at the adult and juvenile offenders in the criminal legislation of the countries of Eastern Europe. Other property criminal law measures in the criminal legislation of the countries of Eastern Europe are: confiscation of property and dispossession of an object. Confiscation of property is the compulsory alienation of property without compensation (Latvia, Belarus). There are complete and partial confiscations of property. And finally, dispossession of an object is a measure used to confiscate the objects used to commit a criminal act, objects used for the preparation of a criminal offense and objects received as a gift for an offense. Property criminal law measures have an important role in the fight against crime, especially property crime.

Key words: property criminal law measures, criminal law, criminal sanction, European legislation, Eastern European states.

¹ Висока школа струковних студија за криминалистику и безбедност, Ниш, Е-маил: mirjana_985@yahoo.com

1) УВОД

У структури криминалитета у готово свим савременим државама, доминира имовински криминалитет. Имовински криминалитет је назив за кривична дела уперена против имовине чијим се вршењем остварује противправна имовинска корист за извршиоца кривичног дела или неко друго лице. На овом месту, неопходно је указати на неке основне карактеристике имовинских кривичних дела. Објект напада код имовинских кривичних дела је имовина физичких и правних лица. То може бити покретна и непокретна имовина, али и имовинска права. Радња извршења код ових кривичних дела најчешће се јавља као чињење и то у виду одузимања, оштећења, уништења, прибављања или присвајања. Основни мотив вршења имовинских кривичних дела је стицање добити, односно прибављање имовинске користи за себе или другог. Као посебан психички елемент код појединих кривичних дела јавља се користољубље. Користољубље означава намеру, побуду, пожуду учиниоца да дође до непотребне и прекомерне имовинске користи за себе или друго физичко или правно лице. И на крају, као резултат радње извршења код имовинских кривичних дела јавља се, с једне стране, проузроковање штете по имовину, имовинска права или интересе пасивног субјекта (физичког или правног лица), односно, с друге стране, исто толики или већи износ прибављене противправне имовинске користи на страни извршиоца дела или неког другог лица.² С обзиром на то да је криминалитет масовна друштвена појава, држава, односно друштво спроводе борбу против криминалитета. У сузбијању свих облика испољавања криминалитета, па и имовинског примењују се различите мере и средства од стране надлежних државних органа. Мере које држава користи у борби против криминалитета према карактеру деле се на: превентивне и репресивне. Превентивне мере усмерене су на отклањање узрока криминалитета, док се репресивне мере примењују као одговор друштва на вршење забрањених дела. Међу свим мерама које држава примењује нарочито се издвајају кривичне санкције. Предмет овог рада су имовинске кривичноправне мере у појединим државама Источне Европе.

2) ИМОВИНСКЕ КРИВИЧНОПРАВНЕ МЕРЕ У КРИВИЧНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ ДРЖАВА ИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ

У борби против имовинског криминалитета издвајају се имовинске кривичноправне мере. Имовинске кривичноправне мере нису само кривичне санкције, већ овој групи припадају и кривичноправне мере *sui generis*. У даљем

² Драган Јовашевић, „Кривичноправни аспекти превенције имовинског криминалитета“, *Судска пракса*, Београд, фебруар-март 2003, стр. 86.

тексту аутор анализира имовинске кривичноправне мере у појединим државама Источне Европе. Реч је о државама које су некада биле у склопу једне велике државе – Савеза Совјетских Социјалистичких Република у периоду од 1922. године до 1991. године. То је држава која је постојала скоро седам деценија и која је била прва социјалистичка држава на свету. Чинило је петнаест социјалистичких република. Данас источној Европи припадају државе које су настале и осамосталиле се распадом СССР-а. Неке од њих (Естонија, Летонија и Литванија) постале су чланице Европске уније и имплементирале су европске стандарде у своје законодавство. На овом месту биће речи о имовинским кривичноправним мерама у следећим државама: Белорусија, Естонија, Летонија, Литванија и Руска Федерација. Посебна пажња биће посвећена примени новчане казне у кривичном законодавству наведених земаља, јер се ради о кривичној санкцији која се најчешће примењује према учиниоцима имовинских кривичних дела.

Новчана казна

Новчана казна је најстарија имовинска кривичноправна мера. Настала је на прелазу из родопског у робовласнички период. Новчана казна настала је на темељу композиције, једине казне имовинског карактера која се примењивала према учиниоцу недозвољеног понашања у првобитној људској заједници. Систем композиције састојао се у томе што је породица (братство или племе) извршиоца кривичног дела плаћала (сразмерну) уговорену накнаду (у предметима размене који служе као новац или у особито омиљеним предметима, као што је оружје) породици (братству или племену) повређеног.³ Ова казна је претеча имовинских казни, односно новчане казне. И тада, као и данас, новчана казна имала је фискални карактер. Постоји више дефиниција новчане казне. Новчана казна је имовинска казна којом се учиниоцу кривичног дела утврђује обавеза да у одређеном року уплати пресудом одређени новчани износ у корист државе.⁴ Новчана казна дефинише се и као кривична санкција имовинског карактера, која се састоји у обавези осуђеног лица да у одређеном року уплати у корист државе досуђени новчани износ, под претњом да ће се у случају неиспуњења наплата принудно извршити, односно преиначити у казну затвора.⁵ Према М. Аћимовићу новчана казна састоји се у одузимању једног дела

³ Тома Живановић, *Основи кривичног права Краљевине Југославије, Општи део*, 1. Књига, Гундулић, Београд, 1935, стр. 46.

⁴ Драган Јовашевић, *Кривично право, Општи део*, Правни факултет Универзитета у Нишу, Ниш, 2012, стр. 276.

⁵ Слободанка Константиновић, Вилић, Миомира Костић, *Пенологија*, Свен, Ниш, 2006. године стр. 242.

осуђеникове имовине у новцу.⁶ Новчана казна дефинише се и као новчано потраживање које одређује суд у сразмери са имовним стањем осуђеника.⁷ Све ове дефиниције на сличан начин дефинишу новчану казну и истичу њен имовински карактер, одређујући је као принудну меру којом се учиниоцу кривичног дела налаже уплата одређеног новчаног износа у корист државе због учињеног кривичног дела. Сматра се да је новчана казна ефикасно решење у борби против криминалитета, нарочито када су у питању кривична дела учињена из користољубља. Такође, она се користи у борби против тзв. багателног криминалитета. У кривичном законодавству Републике Србије изриче се само пунолетним учиниоцима кривичних дела. За разлику од домаћег законодавства, у неким кривичним законодавствима (Македонија, Словенија) дозвољена је примена новчане казне и према малолетним учиниоцима кривичних дела. Новчана казна као имовинска казна изриче се физичким и правним лицима, као и одговорном лицу у правном лицу. Новчана казна је имовинска кривична санкција која се изриче и као главна и као споредна казна. Модерна кривична законодавства познају више модела тј. система утврђивања новчане казне. Два су основна система: метод фиксних износа и метод дани-новчана казна. Поред ова два система кривична законодавства неких земаља познају и следеће методе утврђивања новчане казне: систем просечних личних доходака, систем пропорционалног одмеравања новчане казне и мешовити систем. Класичан начин изрицања новчане казне је систем одређивања новчане казне у фиксном износу – *penal sum in the determined amount*. Према овом систему, учиниоцу кривичног дела изриче се тачно одређени (фиксни) износ новчане казне. Приликом одмеравања новчане казне суд у обзир узима имовно стање учиниоца кривичног дела, али и све околности кривичног дела и учиниоца кривичног дела. Предност овог система огледа се у његовој једноставности, прецизности и правичности јер су новчани износи казне коју учинилац кривичног дела треба да плати одређени у фиксном износу, па није потребно њихово касније обрачунавање, одређивање, нивелисање, углавном везано за одређене вредносне елементе.⁸ Овај систем утврђивања новчане казне има и својих недостатака. Примењује се у кривичном законодавству Грчке, Италије, Србије, Црне Горе, Босне и Херцеговине, Бугарске.

Други је систем одређивања новчане казне у дневним износима – *penal sum in daily amounts*. Творац овог новог система, одређеног као систем дан – глоба

⁶ Миодраг Аћимовић, *Кривично право, Општи део*, Градска штампарија, Суботица, 1937, стр. 119.

⁷ Татјана Јеремић (превод), *Совјетско кривично право, Општи део*, Издање одбора за уџбенике стручног удружења студената права, Београд, 1946, стр. 77.

⁸ Драган Јовашевић, „Примена новчане казне у кривичном праву Републике Србије“, *Зборник радова Правног факултета у Нишу*, Ниш, број 55/2010, стр. 60.

је шведски професор кривичног права Johan C.W. Thugen у делу „Принципи за реформу кривичног права“ које је објављено 1910. године.⁹ Основни мотив увођења овог система био је остваривање два важна захтева, једнакост учинилаца пред законом и њиховог неједнаког имовног стања. Изрицање новчане казне применом овог система обухвата две фазе. У првој фази учиниоцу кривичног дела суд одређује број дневних износа. Том приликом у обзир узима степен кривице учиниоца кривичног дела и природу и тежину кривичног дела. У другој фази утврђује се висина једног дневног износа. На висину једног дневног износа највећи утицај има имовно стање учиниоца кривичног дела. Коначни износ новчане казне добија се множењем одређеног броја дневних износа са висином једног дневног износа. Сматра се да је овај систем правичнији и праведнији од система фиксних износа јер се њиме остварује потпунија индивидуализација казне. Примењује се у кривичном законодавству Словеније, Немачке, Финске, Француске. Поред наведених система који су прихваћени у највећем броју законодавстава, постоје још три система одређивања новчане казне. То су: систем просечних личних доходака, систем пропорционалног одмеравања новчане казне и мешовити систем. Систем просечних личних доходака примењује се у малом броју законодавстава. Примењујући овај систем, новчана казна одређује се у зависности од просечног дохотка у држави, федералној јединици, односно у зависности од личног дохотка учиниоца кривичног дела. Применом овог система постижу се исти циљеви као и код система дани – новчана казна, и то како у погледу правичности изречене казне и њене усаглашености са платежним могућностима осуђеног лица, тако и са постизањем циља да новчана казна подједнако погађа све којима се изриче.¹⁰ Овај систем одмеравања новчане казне прихваћен је у Кривичном законнику Руске Федерације. Према систему пропорционалног одмеравања новчане казне, новчана казна изриче се у одређеној пропорцији (сразмери) према вредности учињеног кривичног дела. Најчешће се висина новчане казне изриче у пропорцији са висином прибављене имовинске користи, учињене штете, вредности одузете или уништене имовине и слично. Овај систем одмеравања новчане казне прихваћен је у кривичном законодавству Италије, Шпаније, Финске, Шведске. И на крају, нека кривична законодавства познају и мешовити систем одмеравања новчане казне. То је систем под којим се подразумева комбинација два или више система одмеравања новчане казне. Настао је да би се отклониле слабости претходних система у њиховим чистим варијантама.

⁹ Митар Кокољ, Ђорђе Лазин, *Имовинске кривичне санкције и мере у југословенском кривичном праву*, Научна књига, Београд, 1986, стр. 39.

¹⁰ Ђорђе Ђорђевић, „Одмеравање новчане казне“, *Југословенска ревија за криминологију и кривично право*, Београд, број 3/1998, стр. 110.

Имовинске кривичноправне мере

Белорусија

У члану 47 Кривичног законика Белорусије казна се дефинише као принудна мера коју суд изриче учиниоцу кривичног дела, а састоји се у одузимању или ограничењу неких права. Казне имовинског карактера су: новчана казна и конфискација имовине. Новчану казну суд изриче у границама које су прописане Законом. Висина новчане казне одређује се у зависности од карактера и степена опасности учињеног кривичног дела. Одређује се у зависности од основне стопе, која је утврђена на дан изрицања пресуде и не може бити мања од 30, нити већа од 1000 основних стопа. Новчана казна предвиђена је и за малолетне учиниоце кривичног дела који имају своју имовину. При том она не може бити већа од 20 основних стопа на дан изрицања пресуде, нити већа од 100 стопа ако је кривично дело учињено из користољубља. У случају неизвршења новчане казне, она се замењује казном рада у јавном интересу, односно принудним мерама васпитног карактера.

Друга казна имовинског карактера је конфискација имовине, односно одузимање целокупне имовине или дела имовине осуђеног лица без накнаде у корист државе. Законик познаје потпуну и делимичну конфискацију. Конфискација имовине изриче се само учиниоцима тешких и нарочито тешких дела учињених с циљем стицања добити. Кумулација имовинских казни није допуштена. И на крају, Кривични законик Белорусије предвиђа и један посебан облик конфискације тзв. специјалну конфискацију. То је казна која се састоји у одузимању имовине стечене вршењем кривичног дела, као и прихода који је остварен коришћењем те имовине.

Естонија

Кривични законик Естоније у трећој глави прописује новчану казну. Изриче се као главна казна, односно као споредна казна уз казну затвора. Новчана казна изриче се у распону од 30 до 500 дневних износа. Висина једног дневног износа обрачунава се у пропорцији са просечним дневним приходом осуђеног лица. Карактеристично у овом Законику је могућност изрицања новчане казне и малолетном учиниоцу кривичног дела. У том случају, изречена новчана казна не може бити мања од 30, нити већа од 250 дневних износа. Такође, новчана казна изриче се и правном лицу као учиниоцу кривичног дела. У глави 7 Естонски законодавац прописује „друге санкције“. Одузимање предмета је имовинска кривичноправна мера која се састоји у одузимању предмета који су коришћени за извршење кривичног дела ако се налазе у својини учиниоца кривичног дела у време доношења пресуде, односно предмети који су коришћени за припремање кривичног дела ако припадају учиниоцу кривичног дела у време доношења судске одлуке. У одређеним

случајевима предмети могу бити одузети и од трећих лица. Чланом 83-1 Кривичног законика Естоније прописује се мера одузимања имовине коју је учинилац стекао извршењем кривичног дела. И на крају, законодавац прописује и проширено одузимање имовине стечене кривичним делом. Одузимање имовине може се односити како на целокупну имовину тако и на део имовине која је стечена кривичним делом. Од учиниоца кривичног дела не може се одузети имовина која није стечена незаконитим путем. Одузети предмети и одузета имовина постају власништво државе.

Летонија

Кривични законик Летоније познаје две имовинске кривичноправне мере: новчану казну и конфискацију имовине. Ове казне изричу се као главне и као споредне казне. Новчана казна је казна коју суд или јавни тужилац изричу у границама које су прописане у закону. Када новчану казну изриче суд као главну казну, изриче је у сразмери са тежином учињеног кривичног дела и економском ситуацијом учиниоца. У том случају новчана казна не може бити мања од 3, нити виша од 200 минималних месечних плата у Републици Летонији. Уколико новчану казну изриче јавни тужилац она не може бити већа од половине максималног износа новчане казне који је одређен у посебном делу Законика. Новчана казна изречена као споредна казна не може бити мања од 3, ни већа од 100 минималних месечних зарада у Летонији. У случају неплаћања новчане казне у одређеном року она се може заменити казном краткорочног затвора и то само уколико се ради о износу који није већи од 30 минималних месечних плата у држави. У том случају једна минимална месечна зарада рачуна се као 4 дана краткорочног затвора који не може трајати дуже од 3 месеца. Уколико је неплаћена новчана казна изречена у износу већем од 30 минималних месечних зарада може се заменити само лишењем слободе и то тако што се један износ минималне месечне зараде мења са 4 дана лишења слободе. Тако изречена казна не може трајати дуже од годину дана. Новчана казна изриче се и малолетним учиниоцима кривичних дела који имају своје приходе и то у износу који не може бити мањи од 1 нити већи од 50 минималних месечних зарада у држави. Друга имовинска казна је конфискација имовине. Састоји се у обавезном одузимању имовине осуђеном лицу без накнаде. Изриче се само за дела за која су предвиђена у посебном делу Кривичног законика. Може бити потпуна и делимична.

Литванија

Кривични законик Републике Литваније предвиђа следеће казне имовинског карактера: новчану казну и одузимање имовине. На одређивање новчане казне примењује се систем просечних личних доходака. То значи да се новчана казна изриче у распону од једног минималног просечног личног

дохотка до општег максимума. У зависности од тежине кривичног дела разликује се и општи максимум. Новчана казна може се заменити казном рада у јавном интересу, уколико осуђено лице нема средстава да плати изречену новчану казну и казном затвора ако осуђено лице очигледно избегава да плати изречену новчану казну. Друга кривична санкција имовинског карактера је одузимање имовине. Под одузимањем имовине подразумева се одузимање предмета без накнаде од учиниоца кривичног дела или његових саучесника. Предмети који се одузимају су: новац и други предмети које учинилац добија у циљу вршења кривичног дела, новац и други предмети који се користе у извршењу кривичног дела и предмети који се добијају као поклон ради учињеног кривичног дела. Наведени предмети одузимају се и од трећих лица када су испуњени услови прописани Закоником.

Руска Федерација

Новчана казна је једина казна имовинског карактера коју познаје Кривични законик Руске Федерације. Овај Законик познавао је и казну конфискације имовине, али је ова казна укинута. Новчана казна изриче се као главна и као споредна казна. Приликом одмеравања новчане казне примењује се систем просечних личних доходака. Новчана казна изриче се у зависности од просечног личног дохотка у држави, федералној јединици или административно територијалној јединици, односно у зависности од просечног личног дохотка учиниоца кривичног дела. Кривичним закоником одређен је минимални и максимални износ новчане казне. Новчана казна изриче се у распону од 5.000 до 1.000.000 рубаља или се процењује у зависности од просечног износа зараде или другог прихода осуђеног лица за период од две недеље до пет година, или се процењује у зависности од стечене користи или примљеног мита. Новчана казна у износу од 500.000 рубаља или у зависности од висине зараде или било ког другог прихода осуђеног лица за период од три године, може се изрећи учиниоцу тешких или нарочито тешких кривичних дела која су прописана у посебном делу Кривичног законика, осим када се износ новчане казне темељи на вредности која је виша од примљеног мита. Када се новчана казна утврђује на основу вредности остварене користи тада износ новчане казне не може бити нижи од 250.000 рубаља, нити виши од 5.000.000 рубаља. Висина новчане казне одређује се на основу тежине кривичног дела, имовног статуса учиниоца кривичног дела и његове породице, као и плате и других прихода учиниоца кривичног дела. Узимајући у обзир све наведене околности суд може дозволити плаћање новчане казне у ратама. Уколико осуђено лице злонамерно избегава плаћање изречене казне, она се може заменити другом казном, осим казном лишења слободе. Ова одредба не односи се само на следећа кривична дела: тероризам, примање мита, давање мита и посредовање у подмићивању. У посебном делу Кривичног

законика новчана казна прописана је за кривична дела против имовине, кривична дела у сфери економских активности, поједина дела против живота и тела. У глави 5 Кривичног законика Руске Федерације предвиђене су кривичне санкције за малолетне учиниоце кривичних дела. Једина казна имовинског карактера је новчана казна. Малолетном учиниоцу новчана казна изриче се само уколико малолетни учинилац кривичног дела располаже својом имовином или зарадом из које се новчана казна може наплатити. Малолетнику се новчана казна изриче у распону од 1.000 рубаља до 50.000 рубаља или у зависности од просечне зараде или других прихода за период од две недеље до шест месеци. Друга имовинска кривичноправна мера предвиђена у руском Кривичном законнику је конфискација имовине. Под конфискацијом се подразумева принудно одузимање имовине без накнаде на основу изречене пресуде. Међутим, иако ова мера носи назив конфискација, ради се заправо о одузимању имовине стечене кривичним делом. Предмет одузимања могу бити: новац, драгоцености и друга имовина који су добијени као резултат извршења кривичног дела, као и новац, драгоцености и друга имовинска корист која је намењена за финансирање тероризма, организоване групе, нелегалне оружане формације или злочиначке организације. И на крају, одузимају се и инструмента, опрема као и друга средства којима је кривично дело извршено а припадају учиниоцу кривичног дела, односно трећем лицу под одређеним условима. Ако се имовина не може одузети јер је продата или на други начин отуђена, тада суд доноси решење о одузимању новчаног износа који одговара вредности те имовине.

3) ИЗВОРИ

- Аћимовић, Миодраг, *Кривично право, Општи део*, Градска штампарија, Суботица, 1937. године,
- Борђевић, Ђорђе, „Одмеравање новчане казне“, *Југословенска ревија за криминологију и кривично право*, Београд, број 3/1998. године,
- Живановић, Тома, *Основи кривичног права Краљевине Југославије, Општи део*, 1. Књига, Гундулић, Београд, 1935. године
- Јеремић, Татјана, (превод), *Совјетско кривично право, Општи део*, Издање одбора за уџбенике стручног удружења студената права, Београд, 1946. године,
- Јовашевић, Драган, *Кривично право, Општи део*, Правни факултет Универзитета у Нишу, Ниш, 2012. године,
- Јовашевић, Драган, „Примена новчане казне у кривичном праву Републике Србије“, *Зборник радова Правног факултета у Нишу*, Ниш, број 55/2010. године,

- Јовашевић, Драган, „Кривичноправни аспекти превенције имовинског криминалитета“, *Судска пракса*, Београд, фебруар-март 2003. године.
- Кокољ, Митар, Лазин, Ђорђе, *Имовинске кривичне санкције и мере у југословенском кривичном праву*, Научна књига, Београд, 1986. године.
- Константиновић Вилић, Слободанка, Костић, Миомира, *Пенологија*, Свен, Ниш, 2006. године.

4) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

С обзиром на то да је криминалитет масовна друштвена појава држава, односно друштва спроводе борбу против криминалитета. У тој борби користе се различитим мерама и средствима. Једно од средстава су кривичноправне мере. То су кривичне санкције, али и различите кривичноправне мере *suī generis*. Ове мере, пре свега, имају репресивни карактер. Њима се учинилац кривичног дела кажњава за учињено понашање, против његове воље. Међутим, оне могу имати и превентивни карактер јер могу деловати дестимулативно на потенцијалне учиниоце, с обзиром на то да се овим мерама одузима имовинска корист и даје до знања да нико не може стицати корист вршењем кривичних дела. Нарочито се истиче њихова примена у борби против имовинског криминалитета. У раду аутор је анализирао имовинске кривичноправне мере у кривичном законодавству држава Источне Европе које могу бити од значаја за унапређење и хармонизацију домаћег кривичноправног система. Ова законодавства познају неколико имовинских кривичноправних мера. Имовинска кривичноправна мера која је прописана у кривичним законима свих држава је новчана казна. Њоме се учиниоцу кривичног дела налаже да уплати одређени новчани износ у корист државе. Изриче се у дневним износима у КЗ Естоније, у пропорцији са минималним приходом на територији државе у КЗ Литваније, у пропорцији са просечним личним дохотком у држави, федералној јединици или административно територијалној јединици у КЗ Русије, као и у зависности од просечног личног дохотка учиниоца кривичног дела у КЗ Русије. Новчану казну изриче суд. Једино Кривични законик Летоније познаје једно специфично решење по коме новчану казну може изрећи и јавни тужилац. Анализирани законици допуштају плаћање новчане казне у ратама, али и могућност замене изречене новчане казне, казном рада у јавном интересу, казном затвора, односно казном краткорочног затвора. Карактеристично је решење из свих анализираних законика које се односи на малолетне учиниоце кривичних дела. За разлику од кривичног законодавства Републике Србије, анализирани кривични законици осим КЗ Литваније предвиђају новчану казну и за малолетне учиниоце кривичних дела. Од осталих имовинских кривичноправних мера кривична законодавства појединих анализираних држава познају конфискацију имовине. У КЗ Белорусије, КЗ Летоније и КЗ Литваније конфискација се дефинише као одузимање имовине осуђеног лица

без накнаде и може бити потпуна и делимична. У кривичном законодавству држава Источне Европе прописана је и мера одузимања имовине стечене кривичним делом (КЗ Белорусије, КЗ Естоније). И на крају, законодавства појединих држава прописију и меру одузимања предмета. То је мера којом се од учиниоца кривичног дела одузимају предмети коришћени за извршење кривичног дела, предмети коришћени за припремање кривичног дела и предмети добијени као награда за извршење кривичног дела. У борби против криминалитета, нарочито имовинског криминалитета, ове мере имају веома важну улогу, те анализа њиховог превентивног и репресивног ефективитета може бити од значаја и за хармонизацију домаћег права.